

T 159553

การศึกษาเชิงวิพากษ์เรื่องแนวคิดการยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลางในนิเวศวิทยาเชิงลึก (A CRITICAL STUDY OF THE ANTHROPOCENTRIC IDEA IN DEEP ECOLOGY)

ฐิตินันท์ พลชัย 4237970 SHES / M

ศศ.ม. (จริยศาสตร์ศึกษา)

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ปกรณ์ สิงห์สุริยา อ.ค. (ปรัชญา), ปาริชาติ สุวรรณบุบผา Ph.D. (Systematic Theology)

บทคัดย่อ

นิเวศวิทยาเชิงลึกเป็นทางเลือกหนึ่งแทนที่การให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางและดูจะเป็นทฤษฎีที่เป็นที่รู้จักและอ้างอิงถึงมากที่สุดในบรรดาผู้เคลื่อนไหวเพื่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม อีริก แคมป์ได้แย้งว่ามีแนวคิดการยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลางแฝงอยู่ในนิเวศวิทยาเชิงลึก วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาข้อโต้แย้งดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า แคมป์ชี้ว่ามีสมมุติฐานที่ให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางปรากฏในองค์ประกอบสำคัญของปรัชญานิเวศวิทยาเชิงลึกทั้งสามองค์ประกอบ ได้แก่ การเห็นตนเองเป็นหนึ่งในเดียวกับธรรมชาติ การประจักษ์แจ้งในตัวตน กววิทยาแบบองค์รวม กล่าวคือแคมป์เห็นว่าองค์ประกอบสำคัญทั้งสามประการนั้น ต่างก็เป็นการมองโลกแบบมนุษย์ทั้งสิ้น เพราะลักษณะ ทั้งสามมีพื้นฐานอยู่บนการคิดแบบมนุษย์ รวมถึงการคิดเกี่ยวกับเรื่องคุณค่า

จากการวิพากษ์นิเวศวิทยาเชิงลึกของแคมป์ พบปัญหาว่าเขายังแยกไม่ชัดเจนระหว่างองค์ประกอบ ดังกล่าว “เกี่ยวกับมนุษย์” กับการที่องค์ประกอบเหล่านั้น “ให้มนุษย์เป็นศูนย์กลาง” สารสำคัญที่แคมป์แสดง ก็คือว่าองค์ประกอบเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์นั้นคือว่าไม่เพียงพอในอันที่จะกล่าวได้ว่าเป็นการให้มนุษย์เป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้การจะกล่าวให้สิ่งใดเป็นศูนย์กลางนั้น มีนัยยะว่าสิ่งนั้นจะได้การพิจารณา ก่อน ซึ่งความหมายหนึ่งทีนัยยะนี้จะมีได้ในบริบทของจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อมนี้ก็คือการพิจารณาแต่คุณค่าหรือประโยชน์ของมนุษย์เท่านั้น แต่องค์ประกอบเหล่านั้นมิได้เป็นไปเพื่อพิจารณาคุณค่าของมนุษย์เท่านั้น แต่เป็นไปเพื่อการตรงกันข้าม ดังนั้น จึงไม่อาจยอมรับข้อวิพากษ์ของแคมป์ที่มีต่อนิเวศวิทยาเชิงลึกได้ว่า มีแนวคิดการให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางแฝงอยู่

ถึงแม้แคมป์จะล้มเหลวในการวิจารณ์นิเวศวิทยาเชิงลึก แต่การที่เขาให้นิยามที่ชัดเจนแก่ปรัชญาของนิเวศวิทยาเชิงลึกเป็นสิ่งสำคัญ มีข้อเสนอแนะให้นำองค์ประกอบต่างๆ ที่ทำหน้าที่นิยามดังกล่าวมาพิจารณาเพื่อเป็นพื้นฐานการออกแบบหลักสูตรหรือวิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อม อันจะให้ทางเลือกใหม่นอกเหนือไปจากการพิจารณาทางเศรษฐกิจ สิทธิชุมชน หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น

คำสำคัญ : จริยศาสตร์สิ่งแวดล้อม / การยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง / นิเวศวิทยาเชิงลึก

68 หน้า ISBN 974-04-4842-9

TE 159553

A CRITICAL STUDY OF THE ANTHROPOCENTRIC IDEA IN DEEP ECOLOGY

THITINAN PONCHAI 4237970 SHES / M

M.A. (ETHICAL STUDIES)

THESIS ADVISOR : PAGORN SINGSURIYA, Ph.D.(PHILOSOPHY), PARICHART

SUWANBUBHA, Ph.D. (SYSTEMATIC THEOLOGY)

Abstract

Deep ecology is offered as one of the alternatives to anthropocentrism, and seems to be the most well-known and the point of reference for many political ecological movements. However, Eric Katz argues that deep ecology can not escape the anthropocentric presupposition. The objective of this research was to analyze and evaluate Katz's arguments. After having shown that the philosophy of deep ecology is defined by three important features— identification, self-realization, and holistic ontology— Katz argues that these features are partly constituted by anthropocentrism, because all of them are embedded in a characteristically human-centered worldview.

The main problem with Katz's critique of deep ecology is that he infers from 'having to do with human beings' to 'being anthropocentric'. It is important to see that, for a thought to be anthropocentric, it must put human interests in the core centre and give them the highest priority to the point of ignoring or denying the interests of non-human living beings and natural entities. Therefore, even though Katz is able to show that those three defining features are based on a human worldview, he can not go so far as to conclude that they require the anthropocentric presupposition. It is obvious that it is quite the contrary, because the important function of these features is to remove human interests from the centre and require serious consideration of the interests of non-human living beings and non-living entities. Therefore, his arguments are not acceptable.

Despite Katz's failure, his clear definition of deep ecology's philosophy is important. I suggest that the defining features he offers be used as a basis for a program of ethical studies and for analysis of environmental problems leading to solutions different from those dependent on consideration of cost-benefits, community rights, or local cultures.

KEY WORD : ENVIRONMENTAL ETHICS / ANTHROPOCENTRISM / DEEP ECOLOGY

68 pp. ISBN 974-04-4842-9